

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ambrosius Calepi||nus Bergomates: professor de||uotus
ordinis Eremitarum sancti Au||gustini: Dictionum
latinarum e greco || pariter diriuantiu[m]:
earu[n]de[m]q[ue] interpre||tationu[m] collector ...**

Calepino, Ambrogio

[Wien], 1512

VD16 VD16 C 227

A Ante F

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97871](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97871)

causa incendij est. Ab etna sit etneus a. um.
 Aetolia grece regio in tertio sinu europae epiro arca
 nante et locis finitima greci ca. T. w. d. d. dicunt vn/
 de debet scribi sine h: dicta ab Aetolo Dantis filio
 Hinc etrolus a. um. penul. pro. Cir. lib. ij. Non erit
 auxilio nobis etrolus et arpi Similiter. Aetolicus:
 vt ager etolicus.

Aetion equus Phebi dicitur esse: siue Dectoris: siue
 autē vt in fabulis fertur quatuor equi solis: pblegon
 .i. pyrois/beous/z etbon quibz significat quatuor
 dici boz. Nam flego inflamo significat. Pyrois ar/
 dē: beous splendēs / etbon ardens vel splendidus.

Aeni grece αἰνός propria vt inquit Apul. Inde euitas
 z euiternus Pm Puitianum quod per synopsā etas
 et eternus dicitur pro fenecate longeuitatez. Hinc
 deducuntur coeuius equueus grandeuus longeuus
 et piumeuus.

A Ante F

Affabilis penult. cor. ex ad et fabilitas: qui se facilem ad
 audiendum pbebet hinc affabilitas.

Affatim aduerbium pūma non media acuta: vt Quin/
 tilian^o lib. iij. docet: significat abunde: large nō dici/
 biliter. Li. Affatim edi bibi iust. Hiero. Affatim di/
 ues ē qui in christo paup est. Et hec: ab affaris dedu/
 cuntur de quo in dictione fatis.

Affabe penult. correpta aduerbium significat artifici
 o se sicut infabre sine artificio. Dacu. Barbariem pe/
 stem nostris nauibus obtulit noua figura factam cō/
 millam infabre.

Afficio is. penul. corrept. ex ad z facio significat affecti/
 onem quandā siue dispositionem induco. Et ad ani/
 mum et ad corpus siue in bonū siue in malū pūnet:
 vt hec res afficit me gaudio. i. affert mihi vel inducit
 in me gaudium. Ipec res afficit me dolore. Affici te/
 letali vulnere. i. inulsi tibi: vel induci in te letale vul/
 nus. Inuenitur quandoqz absolute postum: vt mul/
 ta sunt que afficiunt hominem. i. affectiones siue affe/
 ctus inducūt. Cor. Cel. Pulmo rotus afficitur. i. ma/
 ceratur: leditur: corumpitur. Et afficioz quasi ant/
 mor. i. istius animi sum. Lic. in Cel. Et eodem mo/
 do erga amicum affecti simus: quo erga nos ipsos.
 Postea sequitur: vt quemadmodum in se quisqz sit:
 in amicum sit amatus.

Affectus a. um. participium cum absolute ponitur su/
 mitur pro languente. Proper. Iuppiter affecte tan/
 dē miserere puelle. Liu. lib. v. Cires corporis affe/
 cte Affecta edificia z cerera hmoi dicunt que nō ad
 sine ipsum sed propine ad finem sunt deducta. Lic.
 Bellum affectum videmus: et vt vere dicam pgnē
 confectum. Idem significat prostigatum.

Affectus us. siue affectio ē vt leticia cupiditas affectio/
 nes a Lic. affectus ab alijs appellatur. Et affectio/
 nes si recte sūt: virtutes vocāt: si a recta ratioe auer/
 se sunt: vitia sunt et perturbationes. Cicero in rhe.
 diffinit. Affectio est quedam ex tempore aut ex nego/
 ciorum euentu: aut administratione: aut hoim studio
 cōmutatio rerum. Aug. lib. ij. de ciuita. del. Que sūt
 sentētie philosophoz de his animi motibz quos gre/
 ci παθήματα nostri aut quidam sicut Lic. affectioes vel
 affectus. Quidā vero de greco expellunt passiones
 vocant. Poete p desiderio accipiunt. Proper. Et
 tibi ad affectum vires det Cesar. Et est honesta locu/
 tio: Rea tibi dant ad affectū. i. quemadmodū cupis
 Iuena. Si res ampla domi similisqz affectibz esset.

Affecto as. significat cum affectu z anxie quero. Cirg.
 Cuiusqz affectat olympo. Lic. ad Hren. Non tam
 affectanda qz superiora: sed tñ addibenda nōnunqz
 Hinc affectata oratio que nimis anxie z curiose que

sta est: et affectatio curiositas z nimia diligētia. Ad/
 sectate curiositas. Aliquādo affectare ē afficere. Plau.
 in hac Lria flagitia aut damna quibus patrem z me/
 reos amicosqz omnis affectas tuos. Est etiā affectos
 deponēs. Car. Affectatus est regnum.

Affines: sūt viri z vxoris cognati: dicit ab eo qz due co/
 gnatioes que diuerse inter se sunt: per nuptias copu/
 lantur: et altera ad alterius cognationis finem acce/
 dit ex ad et finis. Nomina eorum hz sunt: Socer:
 socrus: gener: nurus: vitricus: nouerca: pūignus: pū/
 uigna. Bradus affinitatis. Et quidē viri pater vro/
 risqz: socer: mater eorū socrus appellatur. Filij vro/
 z: nurus. Filij viri Gener. Gzoz: liberis ex alia vroze
 natis Nouerca dicitur. Patris vir ex alio viro na/
 tis Vitricus appellatur. Eoz vterqz natos aliāde
 pūignos pūuignasqz vocāt. Viri frater est Leuir.
 Viri soroz dicitur Sios. Duoqz fratz vrozes Janitricēs
 dicitur. Potest etiā sic diffiniri. Socer est vxoris mee
 pater: ego illius sum gener: Socer magn^o dicitur vro/
 ris mee auus: ego illi sum progener. Et retro. Pa/
 ter meus vxoris mee socer. Hec illi nurus. Et auus
 meus socer magnus est: illa illi pronurus. Hē pro/
 socrus mihi vxoris mee auia est: ego illius sum pro/
 gener. Et retro. Mater mea vxoris mee socrus est:
 illa huic nurus. Et auia mea socrus magna est: vro/
 z mea illi pronurus est. Pūuignus est vxoris mee fil^o
 ex alio viro natus: Ego illi vitricus. Et in cōtrariū
 vro: mea liberis quos ex alia vroze habeo nouerca
 dicit. Liberi mei illi pūuigni. Hos inter se qz affini/
 tatis causa parentum liberorūqz loco habent in ma/
 trimonio copulari nefas est.

Affirmo. pprie iuxta firmo: Quis plerumqz p asseuero
 persisto ponatur: hinc affirmatio: que est enun. tatio
 alicuius de aliquo: vt Socrates ē. Hierony. in pro/
 lo. Galo. Nonnulli scriptoz veterum hū esse iudci
 pphilonis affirmant.

Affligo is. penul. pro. Hinc in dictione Fligo. Quis
 frequentatuum est afflicto as. quod est sepe affligo
 vnde z illud Archyte. Qe te infelicē qz te afflictaem
 nisi irans essem. Cic. lib. iij. Tul. Afflictatio egritudo
 cum veratione corporis.

Afflo as. ad aliquid spiro. Liu. Afflabat vis frigidis
 acior. Vide latius in dictione Flo.

Affluo abundo: vt Affluo diuitijs. Dicim^o etiā diuitijs
 affluunt mihi. Aliquando affluere est vehementer
 decurrere. Col. lib. i. Me cū a vertice torēs imbrib^o
 conceptus affluerit: fundamenta cōuellat.

Africa λευγαί δε οσι αμοριου εστι το στερη
 τικου και φρικη και φρισω οτι θαρμωθνο με/
 υιοτη αυου ηλιου sed penul. cor. regio sic dicta
 vt Joseph. lib. antiqui. inquit ab Afro vno ex poste/
 ris Abraz de Cetbura qui dicitur durisse aduersus
 libyam exercitum: z ibi deuitis hostibus cōsedisse.
 Incipit a sinibus egypti pergens iuxta meridiē per
 egiptiā vsqz Atlantē montē: a septentrionali parte
 mediterraneo mari cōiuncta claudit: et in Haditano
 freto finit. Habet prouincias lybiā cyrenensem: pen/
 tapolim byzantiū: carthaginē: numidiā. Sūt qz afri/
 cā diuidāt in maiorē z minorē. Et minorē ab occasu
 numidiā habere: ab ortu cyrenaicā a septētrioe me/
 diterraneo mari terminari. In eaz olim fuisse car/
 thaginem: viticā: bipponē rbergiū z flumiū bragadā.
 Maiorem vero esse que a meridiē incipit z vsqz ad
 occasum potendit. Hinc Africa ca. cum. vt affre^o
 ventus qui ab occidente fiat contra vulturū: dicitur
 ab Africa vbi pūmū incipit African^o a. um. vt gens
 africana. Et Hēr idem quod africanus.

Africane absolute dicuntur pantherę que z varte quo/
 stiam id genus in ea regione creberrimum fuit. Pli/
 nius. Senatusconsultum fuit: ne liceret africanas

in Italiam aduchere.

A ante S

Agamus penul. corepta. Latine dicitur sine viro: seu sine vxore. Samos enim nuptie.

Agathos penultima corepta: bonus latine dicitur: inde dicitur agatha.

Agalma atis: apud nos indicat simulachru et laruam et statuam.

Aganipe es. fons boetia cadmo monstrat musis facer: quasi valde ab equo format. ayay agan valde hippos equus. Qui fons porus dicitur est prestare facundiam. Hinc aganippis idis denominatum: et Aganippeus a. u. m. Quodius libro sexto fastoz. Dicitur que fontes aganippidas hippocrenes. Bra ta medulci signa tenetis equi. Proper. Par aganip pepludere docta lyre.

Agapeus penultima pro ducta nome viri: et latine dicitur dilectus: ab agapao diligo.

Agar nomen ancille Abraz: et interpretatur aduena: a qua Agarenti populi qui nunc saraceni a Sara vxore Abraz.

Agaricon penultima corepta fungus e in arboribus nascens colore candido medicine vim habes. Nascit circa bosphoz quibus i gallia etia cisalpina inueniat.

Agaso penul. pro. equoz vel asino y ductor. Plin. li. xxxv. Dicitur et in vna tabula: quaz maxie inclaruit agalonem cum equo Livi. Accepit ab Agalonib equos cum rex ascensus erat admouebant. Est et Agaso nomen propium serui. Horatius. Si parv nam pede lapsus frangat Agaso.

Agathyrsi populi scythis vicini vt inquit Hier. Qui multum habent auri sine auaritia sine inuidia. Mos Plin. scribit habere capillos ceruleos. Unde et picti dicunt qui versicoloribus vestibus induunt. Cirs. libro iiii. Cretesq dyo pefq fremur: pictiq agathyrsi. Dicit agathyrsi ab Agathyrsio Mercuris filio.

Agathyrsium siue agathyrsia ciuitas. De qua Virgilius. Deluerat agathyrsia magnus geminoq lacone Lin

Agenealogetos: latine sine nuptijs dicitur im. (datis. mo vilis genere.

Agenor penulti. producta nomen regis phenicum: et Beli filij. Hic genuit Laygetam: et europam filias: filios vero Lileem cadmu et phenic. Agenor etia dicitur fuit Antenoris filius.

Agelastus: latine mestus et sine risu. Quo noie dicitur est crassus auus crassii parebis interempti que tradunt semel tantum in vita sua risisse: Quod factu est cum vidisset asinum carduos comedentem: dirisisset ob id similem habent labia lactucam. Factum hoc dicitur q festiuissimu risus subsecutus est: qm a oot

Τῆρν Τί καὶ ἑλαω οδερ καὶ αἰλασ Τοσ.

Agis vel agides lacedemoniorum rex: qui cum atthenensibus cruentissima bella gessit.

Agylla vrbis tusciz alias cerete vocata et Agyllina a noie conditoris: qua Cirs. lib. viii. ex lydia venisse ostendit cu ait. Haud procul hinc saxo incolitur fun data vetusto Urbis agylline sedes vbi lydia quoda gens bello preclara iugis insedit etruscis.

Agos is. grecum est ayay. u. ayay. egi actum multa significat. Na agere est operari. Plau. in ampb. Du hec aguntur. Cirs. lib. iij. Alpheu fama est huc elydis amne occultas egisse vias: proprie tu ad animu refertur. An de rep. dicitur agere: vt inquit Car. in huiusmodi re e cura animi. Quidoz agere e inducere seu impellere. Lacc. libro. vi. Tres sunt affecti qui boies in omnia facinora precipites agat: ira/cupi ditas/libido. Qm audire. Terent. in An. Hoccine agis an noni. audis vt exponit Do. Sic Plaur. Tos agite spectatores. Qm ducere viuere. Terent.

78

in An. Primum hec pudice vita parce ac duriter age: barlana tela victum queritas. Qm dicere. Idem in Adel. Sed e ne hic ipse de quo ageba: Qm pntiare. Luce. de opti. gene. dicitur. Querti defoz: mitate agendi multi infantes putati sunt: vt iam no sine causa Demosthenes tribuerit pimas et scdas et tertias partes actioi. Qm cogitare. Cirs. Id qd ago et tacit' lydia mecu ipse, voluto. Qm effingere: vt Ago stultu. i. fingo siue refugio me stultu. Cu acto res comediaru dicunt q diuersoz boim gestus agut in scena. Qm ire: vt nudus ago. P'opo. mella. Exercet bellado animos: corpora ad plectudine laboru maxime ad frigoza nudi agunt anteq puberes sint. Idem paulo post. Lino alij vestunt aut lanis quas vt dixim' syluz ferut barudin. Alii aut feraruz pelibus pars nudi agunt: pars tm obseca velat. Gal. Har. sic locut' est sed no in eo sensu Experi volui an scires consul agere. i. fungi consulis officio. Idem Pub. Rutil. no publican' in Sicilia egit sed o pas publicanis dedit. Cu acto vero frequentius. Unde dicitur Agit publican. Agit senator. Agit amicu pro eo qd e facit officiu publicani senatoris et amici. Hora. Actum agit couiu. Et subauditur se. Quod Cirs. posuit. Ecce gubernatoz sese palinur' agebat. Est qn agere significat extendere porrigere: vt vira gloria radices agit atqz etia porrigitur. Item sursum ducere ab imo pectore. An et. p mou vltipatu e addedo aiam. Seneca epist. xvi. Quid eger' tu c apparebit cu aiam ages. Item agitare. Plaut. Ede pol ea aga verberib'. Cirs. Prodigis actis celestibus ossa piabunt. Ire tractare. Har. Semp agis causas. Aliq' constituit cu ppositioe. Ci. in Zel. Cu em sepe mecu ageres vt de amicitia aliquid scriberet. Et no agit de pecunia sed de capite. Agis mecu tabellis ob signatis: dicit qm quispia diuersa dicit ab his q alias approbauit. Tac em solemus tabulas illius manu scriptas ob signatasqz proferre ad coarguendu quibus continet quid alio tpe senserit. Quod est couincis me testimonio litteraru mearu. Ite luce cedere siue in bona conditioe esse: aut mala. Gal. Har. Bene egissent atbenies cu Helciade: si cu post crecta milia perlaru Daratone deuicta in eptu pzonius misissent. Frequentius per imperonale vitimur hoc modo Bene meli' optime tecu agitur. Vale mecu actu est: et peius pessimeqz cu illo. Luce. Cum illo vero quis nescit actu esse pclare: mecu in comodi. Sz cu dicim' actu est. Res acta e: semp in mala parte sumis: vt actu e de republica. i. extincta est res mea tua illius acta est: id est assumpta siue deperdita siue elapsa est. Terent. in Heau. Ana ei egnam atqz eius comitibus dedi. Qu si iterum mihi sic danda actu fiet. Idem Acta hec res est perit. Acta agere. puerbium est qd in summa reru desperatione ponitur. i. nihil agere. Idem in pbo. Actum aut ne agas. Qd em iure semel iudicatum fuerit rescindi e iteru agi no potest. Ponitur interdum agere p vertere. Cirs. Ipse ter adducta circum caput egit habena: pro vrgere persequi. Idem. Pastoz agens telis Pro Iurgari. Luce. Perinde ac si furti cum eo egisset. Pro Regere. Cirs. Tros cyruisqz mihi nullo discrimie agei. Pro antepellere: vt Et postu pastas age tytre. Pro vebere producere. Garro. Mo hos p'actolus aureas vndas agens eriperet vnq emiseria. Pro foras pelleret fugare vt Debus agit atra venena. Pro rependere: et hoc dicitur verbis ostendere id habuisse gratu. Na gratias habere est in animo cu memorem accepti beneficii mentem animumqz habeo et iniuce gratificadi voluntatem. Referre est verbis: sed reddere gratias est facto: vt si a me subleuatus aliquo beneficio vicissimqz aliquo modo me